

Nr 185.

Av herr **Persson, Einar m. fl.**, om uppförande av wallboardfabrik i anslutning till statens sågverk i Mora.

Kring den minskade råvaruförsörjningen för våra skogsindustrier har på sista tiden förts en ingående diskussion hur man skall kunna avhjälpa den råvarubrist som råder för denna industri. Detta, att denna diskussion tilldrar sig så stor uppmärksamhet från såväl statsmakternas som från de näringsgruppers sida det här är fråga om, får väl närmast ses från den synpunkten, att skogsindustrien har en så oerhört stor betydelse för det svenska folkhushållet. Produkterna från skogen ha, som känt är, tillfört vårt land den mesta hårdvalutan. Men det är inte enbart ur exportsynpunkt som skogsindustrien är av så stor betydelse. Den ger också flera arbetstillfällen än någon annan industri i vårt land. Skulle man alltså bli tvungen att inskränka framställningen av skogsindustriprodukter, så skulle detta säkerligen betyda arbetslöshet åt tiotusentals arbetare inom denna industri.

Hur skall man nu kunna sörja för att skogsindustrien tillföres tillräckligt med råvara för att produktionen skall kunna uppehållas på nuvarande nivå eller till och med utökas? Ja, härvidlag har man pekat på en del åtgärder. Bland annat har pekats på en intensivare skogsvård och en återvinning av de äldre kalmarkerna. Detta är emellertid en åtgärd på lång sikt och ger intet omedelbart resultat.

Man har också diskuterat möjligheten att på ett bättre sätt än hittills utnyttja avfallsvirket i våra skogar. Och här torde nog mycket vara att vinna. Detta särskilt om man till avfallsvirke också hänför gallringsvirke. Under krigsåren togs detta skogsavfall väl till vara som brännved. Att det finns stora mängder av detta virke i skogarna torde näppeligen kunna bestridas. Men det gäller att finna lämpliga industrier, som kunna utnyttja detta virke. Här tänker man i första hand på wallboardindustrien. Denna industri ger möjlighet att utnyttja en råvara av lägre kvalitet än vad till exempel massaindustrien kan göra.

För framställning av hårda träfiberplattor kan i mycket stor utsträckning obarkat virke användas utan att kvaliteten försämras. Den enda nackdelen med att använda obarkat virke för denna framställning är att produkten blir mörkare till färgen. Detta torde emellertid icke få tillmätas någon avgörande betydelse.

En olägenhet när det gäller gallringsvirket är att det knappast är lämpligt för flottning. Man har visserligen gjort försök med att bunta ihop

virket, men försöken ha icke gett ett uppmuntrande resultat, då virkesbuntar lätt slås sönder i älvarnas forsar.

Det är därför av stor vikt att en sådan industri, varom här är fråga, förlägges till sådana trakter, där det finns ett väl utbyggt skogsvägnät.

Vi tänka härvidlag i första hand på skogstrakterna norr om Siljan, alltså övre Dalarna. Här ha vi bl. a. en av vårt lands skogrikaste trakter. Och här har också staten väldiga sammanhängande skogsområden med ett rikt förgrenat skogsbilvägnät. Men dessutom äger staten och driver ett sågverk i Mora.

För att få en föreställning om vilka väldiga skogsområden som finnas där uppe anföras här nedan några siffror. Den sammanlagda skogsmarken, enligt 1944 års jordbruksräkning, utgjorde inom följande tingslag:

Orsa tingslag	132 679 ha
Mora tingslag	207 085 »
Älvdalens tingslag	190 953 »
Särna och Idre tingslag	227 564 »
	<hr/>
	Summa 758 281 ha

Utav denna skogsareal ägde staten följande inom nedanstående socknar:

Idre	83 488 ha
Särna	63 221 »
Älvdalen	68 157 »
	<hr/>
	Summa 214 866 ha

Det sammanlagda taxeringsvärdet på statens skogar inom ovan angivna område utgjorde år 1946 10 661 700 kronor.

När man ser dessa siffror för ögonen så kan man inte undgå att ställa den frågan: Skulle det inte vara synnerligen lämpligt att i norra Dalarna uppföra en fabrik för tillverkning av hårda träfiberplattor?

Men det är ej enbart de stora tillgångarna på gallringsvirke som finnas i dessa trakter som äro av betydelse. Där, i dessa bygder, finns en stor kår yrkesvana skogsarbetare, vilken det torde bliva svårt att ge sysselsättning under sommarmånaderna, nu när brännvedshuggningarna äro av mycket ringa omfattning. Och det är väl ändå inte betydelselöst att den bofasta skogsarbetarkåren kan ges sysselsättning året runt.

Därtill kommer att det i dessa skogsbygder finnas många s. k. klingsågverk, som skulle kunna leverera stora mängder sågavfall till en wallboard-fabrik. Dessutom ha vi siljanssågverken, som också torde kunna leverera tiotusentals kbm s. k. flis eller tugg till en sådan industri.

Härav torde framgå, att det inte inom överskådlig framtid kan uppstå någon som helst råvarubrist för en inom övre Dalarna förlagd wallboard-

industri. Skall man bedriva en rationell skogsvård, så måste det skapas möjligheter att finna avsättning för det s. k. gallringsvirket. Det går visserligen att hugga ner gallringsvirket och låta det ruttna bort, men frågan är, om vi ha råd med detta under en tid, då råvaran för skogsindustrien på sina håll starkt krymper samman. Vi tro det inte.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning för uppförande av wallboard-fabrik i anslutning till statens sågverk i Mora.

Stockholm den 25 januari 1950.

Einar Persson.

And. Sundvik.

Karl Damström.
